

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย: การรับรู้มาตรฐานผู้ประกอบการ กิจกรรมล่องแก่ง บ้านสองแพรก จังหวัดพังงา

Eco-Adventure Tourism: An Awareness of White Water Rafting Tour Operator Standard at Songpraek Village, Phang-nga Province

ชัยนันต์ ไชยเสน¹

อารีย์ญา อธิสัทยาพิทักษ์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยประเภทล่องแก่งและการรับรู้มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่งของผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่ง ณ บ้านสองแพรก จังหวัดพังงา และวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งโดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียวจากผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งทั้งหมด จำนวน 8 ราย เจ้าหน้าที่ภาครัฐฝ่ายปกครองและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 20 ราย เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแบบประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสำหรับแบบสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ค่าร้อยละจากค่าน้ำหนักและคะแนน สำหรับแบบประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันบริษัทนำเที่ยวประเภทล่องแก่งที่จดทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกต้องมีจำนวนทั้งสิ้น 8 บริษัท การประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่งของบริษัทนำเที่ยวเหล่านี้อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 6 บริษัท จุดอ่อนของบริษัทส่วนใหญ่เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน การจัดการความเสี่ยง การแบ่งนักท่องเที่ยวตามประสบการณ์ และการให้ความรู้ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐยังขาดการรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง

คำสำคัญ : 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย 2) มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง 3) การล่องแก่ง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาการจัดการบริการ คณะการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

Abstract

The study aimed to examine the current situation of eco-adventure tourism, focusing on white water rafting as well as an awareness of standard for white water rafting tour operator at Ban Songpraek, Phang Nga Province and analyze the strengths and weaknesses of service provision of white water rafting. The study employed the cross-sectional approach to collect the data from all eight white water rafting tour operators and 20 government officers responsible for administration and tourism. The research tools included the semi-structure interview questions and the evaluation form of standard for white water rafting tour operator. The study employed a content analysis for interviews and a statistical analysis of percentage for the evaluation form of standard for white water rafting tour operator. The study results revealed that at present, eight companies have legally registered for their tourism business licenses. Of samples, six companies were scored with the low standard for white water rafting tour operator. Their major weaknesses concerned lack of standard equipment, risk management, tourist division based on their experience of white water rafting and knowledge provision. In addition, the key informants from the public sector also lacked of the awareness of standard for white water rafting tour operator.

Key words: 1) Eco-adventure tourism 2) Standard for white water rafting tour operator
3) White water rafting

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและได้ตั้งเป้าหมายว่าภายในปี 2579 ประเทศไทยจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ในปี 2560 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งสิ้น 35,381,210 คน ขยายตัวร้อยละ 8.77 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา และก่อให้เกิดรายได้รวม 1,824,042.35 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 11.66 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา (Thai PR.Net, 2561) และสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์ว่าในปี 2561 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติรวม 37.18-37.92 ล้านคน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.06-7.15 และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติรวม 2.12-2.16 ล้านล้านบาท (สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

จากอัตราการเติบโตด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ มีการพัฒนากิจกรรมและผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายให้เหมาะสมกับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของ จังหวัดต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว ตอบสนองความต้องการเชิงประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อ ความสนใจพิเศษมากยิ่งขึ้น และเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขันทางธุรกิจ (Gold Coast City Council, 2007) นอกจากนี้การบรรลุเป้าหมายในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศเป็น อย่างยิ่ง ด้วยการส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่ง ท่องเที่ยว การบริหารความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม การเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย คุณค่าดั้งเดิม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย เช่น กิจกรรมล่องแก่ง พายเรือ ปีนเขา และการเดินป่าชมธรรมชาติ นับว่าเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ในประเทศไทยในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยนี้เป็นการท่องเที่ยวที่สนุกสนาน ตื่นเต้นและท้าทายความสามารถของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก (Thailand Institute of Scientific and Technological Research, 2006) กิจกรรมล่องแก่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผจญภัยที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้นในปัจจุบัน เพราะนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติ ของสายน้ำ แก่งแก่งต่างๆ ระบบนิเวศและธรรมชาติในพื้นที่กิจกรรม ความชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญ ภัยผนวกกับความท้าทายและความตื่นเต้นของกิจกรรมที่เปรียบเสมือนการเอาชนะความสามารถของตนเอง และธรรมชาตินั้นส่งผลให้มีการเปิดแหล่งท่องเที่ยวล่องแก่งเพิ่มมากขึ้นทั้งพื้นที่ทางธรรมชาติ พื้นที่กึ่งดัดแปลง ทางธรรมชาติ และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น พื้นที่ล่องแก่งบ้านสองแพรก ตำบลสองแพรก จังหวัดพังงา ซึ่งในปี 2559 ระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ได้ รายงานจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพังงา มีจำนวน 4,479,821 คน โดยแบ่งเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทย 1,252,867 คน และชาวต่างชาติ 3,226,954 คน

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2539 ได้มีการสำรวจพื้นที่บริเวณ ตำบลสองแพรก อำเภอเมือง จังหวัดพังงา โดย บริษัทภูเก็ตซีแลนด์ จำกัด เพื่อพัฒนาพื้นที่แห่งนี้ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านสองแพรก ตำบล สองแพรก จังหวัดพังงา ตั้งอยู่ฝั่งอันดามันทางภาคใต้ของไทย ท่ามกลางเทือกเขากระโทกว่าและเทือกเขาหรา สูง มีป่าไม้ปกคลุมหนาแน่น เป็นป่าดงดิบชื้น มีพันธุ์ไม้เด่น เช่น ตะเคียนทอง กระบาก ยาง กล้วยไม้ หวาย และบัวผุดซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ที่มีดอกใหญ่ที่สุดในโลกนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งสัตว์ป่า เช่น หมิควาย ช้างป่า ค่างแว่น ถิ่นใต้ นกหัว นกกก และไก่จุก เป็นต้น โดยครอบคลุมพื้นที่ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกะปง และ อำเภอทับปุด มีพื้นที่ประมาณ 100,000 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลได้รับการกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ ป่าโดนไพรวรรต ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2553 (Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation, 2006) ปัจจุบันบ้านสองแพรกเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ ธรรมชาติ ที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย ในฤดูกาลท่องเที่ยวจะมี

นักท่องเที่ยวเดินทางมาใช้บริการในพื้นที่ประมาณวันละ 70 คน หรือประมาณ 2,000 คนต่อเดือน โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาใช้บริการกิจกรรมล่องแก่งที่บ้านสองแพรกรวมทุกบริษัทแล้ว ปีละประมาณ 30,000-40,000 คน (ผู้จัดการออนไลน์, 2549) กิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับความนิยม เช่น การล่องแก่ง การเดินป่า รถเอทีวี นั่งช้าง ไรซ์ชาง เรือแคนู และการโรยตัว โดยบริษัทนำเที่ยวล่องแก่งทุกบริษัทจะเน้นจุดขายหลักด้วยกิจกรรมล่องแก่งระยะทาง 5 กิโลเมตร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย (Piyaworatham, 2010)

จากการเติบโตอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวแบบผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ธรรมชาติที่บ้านสองแพรก จังหวัดพังงา ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น ชุมชนท้องถิ่นพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวในระดับสูง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยขาดการคำนึงถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากร การขาดการดูแลรักษาป่าต้นน้ำ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับธุรกิจท่องเที่ยว (ประจวบปิยะวรรณธรรม, การสื่อสารส่วนบุคคล) และในปี 2550 สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ประกาศมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่ง (Rafting Standard) โดยกำหนดใช้เป็นมาตรการในการควบคุมปัจจัยพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมล่องแก่ง เช่น ผู้ประกอบการ พื้นที่กิจกรรม และนักท่องเที่ยว แต่ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังไม่ทราบเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน ดังนั้นการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียตามที่ประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายไว้นั้น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย ประเภทล่องแก่ง บ้านสองแพรก ตำบลสองแพรก อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพการให้บริการในระดับที่ดีและเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว นั้น ผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่ง เจ้าหน้าที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการและกิจกรรมล่องแก่งในระดับที่ดี หากกิจกรรมล่องแก่งที่มุ่งสร้างความสนุกสนานที่เกินความพอดี ด้วยความประมาท หรือความไม่รู้ อาจเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รับอันตรายจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยสูง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยประเภทล่องแก่งและการรับรู้มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่งของผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่ง ณ บ้านสองแพรก จังหวัดพังงา
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งบ้านสองแพรก จังหวัดพังงา

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย

ทรัพยากรธรรมชาติถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว (Carter & Beeton, 2004, 2008; Fredman & Tyrväinen, 2010; Boyle et al, 2012; Eja & al, 2013; Reimer & Walter, 2013) ซึ่งนักท่องเที่ยวและอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ มักนิยามคำว่าธรรมชาติ คือ แหล่งท่องเที่ยว (Mihalic, 2006; Reimer & Walter, 2013) อาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวทุกประเภทเป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวมีการบริโภคและใช้ประโยชน์โดยตรงจากทรัพยากรธรรมชาติของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว และอาศัยองค์ประกอบทางธรรมชาติในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Fennell, 1999; Lawton & Weaver, 2001)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยถือเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญ จะเห็นได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Bell et al., 2008; Balmford et al., 2009; UNWTO, 2009; Karanth & DeFries, 2011) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยจัดเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Fennell and Dowling, 2003) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นการประกันคุณภาพประสบการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติของนักท่องเที่ยวและเพื่อรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้เพื่อประโยชน์ในการจัดการในภายภาคหน้า (Mihalic, 2006) และการท่องเที่ยวประเภทนี้มักได้รับการอ้างอิงว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แม้ว่าจะมีข้อกำหนดร่วมบางประการเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจะส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยมักเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางธรรมชาติด้วยเช่นกัน (Mihalic, 2006; Swarbrooke et al, 2003)

นักวิชาการส่วนใหญ่มักกล่าวว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปในแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่ถูกทำลาย หรือได้รับผลกระทบจากมลภาวะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ ชื่นชมและเพลิดเพลินกับธรรมชาติ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือนโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและชุมชนท้องถิ่นรวมถึงสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น (Buckley, 2009; Vereczi, 2007; Weaver & Lawton, 2007; Black & Crabtree, 2007; Subbiah & Kannan, 2012)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย เริ่มมีขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2519 ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย โดยในช่วงแรกเป็นการเริ่มต้นของรูปแบบการท่องเที่ยวโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ และเป็นกลุ่มผู้สนใจพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น กลุ่มเดินป่า ดูนก ดำน้ำชมปะการัง และเดินชมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น (Chuetaharn, 2004) ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ผลักดันให้มีกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและประกาศเป็น “แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ” โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายหลักของการ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 10 ประการ (Tourism Authority of Thailand, 2002) และกำหนดการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนไว้ในยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 (Ministry of Tourism and Sports, 2011) องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยสรุปมี 4 ประการ คือ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ 2) องค์ประกอบด้านการจัดการ 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และ 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม (Rungtawanruengsri et al., 2010; Prapuetkit, 2010) จากองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นทำให้มีการจัดทำและการประกาศใช้คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ด้าน 14 ตัวชี้วัด คือ 1) ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว (Division of Attraction Development Department of Tourism, 2005)

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) สามารถแบ่งได้ 2 แบบ คือ การท่องเที่ยวผจญภัยเข้มข้น (Hard Adventure) และการท่องเที่ยวผจญภัย (Soft Adventure) (Hudson, 2002) ได้ผนวกเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในการจัดกิจกรรมเชิงนิเวศผจญภัย (Mihalic, 2006) โดยทั่วไปแล้วการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย จะเป็นการเดินทางไปยังสถานที่ที่ไม่ธรรมดา ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือบริเวณพื้นที่รกร้างว่างเปล่า (Mccarthy & Whiriskey, 2006) และกิจกรรมเชิงนิเวศ ผจญภัยมักเกิดขึ้นในบริเวณอุทยานแห่งชาติหรือพื้นที่ป่าสงวน (Fredman & Sandell, 2009) นอกจากนี้ได้มีการบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของมนุษย์ในบริบทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่ากิจกรรมของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขนั้นอย่างไร รวมถึงภาวะเสี่ยงต่างๆที่นักท่องเที่ยวเผชิญ (Bentley and Page, 2001) การนิยามการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยมีความผันแปรในระดับสูงขึ้นอยู่กับลักษณะของนักท่องเที่ยว ประเภทของการท่องเที่ยว และระดับการรับรู้ส่วนบุคคลเกี่ยวกับความเสี่ยงโดยเริ่มจากระดับต่ำสุด คือ การท่องเที่ยวผจญภัย (Soft Adventure) จนถึงระดับสูงสุด คือ การท่องเที่ยวผจญภัยเข้มข้น (Hard Adventure) (Evan, 2003; Shephard & Evans, 2005) ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยประกอบด้วย ผลลัพธ์ที่ไม่แน่นอนมีอันตราย การเสี่ยง ความท้าทาย สิ่งตอบแทนที่คาดหวัง ความแปลกใหม่ สิ่งเร้า ความตื่นเต้น การหลีกเลี่ยงจากความจำเจ การสำรวจ การค้นพบ และความแตกต่างของอารมณ์ (Swarbrooke et al, 2003) อย่างไรก็ตามบีดีและฮัดสัน (Beedie & Hudson, 2003) ได้โต้แย้งว่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่สามารถคาดเดาผลลัพธ์ของกิจกรรมได้ไม่ถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยอย่างแท้จริงโดยคำนิยาม ด้วยการผจญภัยไม่ควรจะมีรูปแบบที่สามารถกำหนดความคาดหวังไว้ล่วงหน้าได้ จากข้อโต้แย้งนี้จึงเป็นการยากอย่างยิ่งที่บริษัทนำเที่ยวจะคงความสมดุลระหว่างความปลอดภัยและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับของนักท่องเที่ยว (Shephard & Evans, 2005)

นอกจากนี้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยอาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยแบบทัวร์สำเร็จรูป (Package Tour) และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยแบบความสนใจพิเศษ (Special Interest Tour) (Sriworapot et al., 2009) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยที่กำลังได้รับความนิยมในประเทศไทยอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยทางบก เช่น การเดินป่า (รวมถึงการนั่งช้าง ส่องสัตว์) การดูนก การดูผีเสื้อ การเที่ยวถ้ำ การปีนหน้าผา หรือไต่เขา การขี่จักรยาน และ 2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยทางน้ำหรือทางทะเล เช่น การล่องแก่ง การพายเรือแคนู หรือคายัค การเล่นเรือใบ หรือวินเซิร์ฟ การดำน้ำ (ดำน้ำตื้นและน้ำลึก) ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีพื้นฐานในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ (Buckley, Zhong, Cater & Chen, 2008) เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์แวดล้อมและระบบนิเวศทางธรรมชาติของสัตว์ป่า (Balllntyne and Packer, 2011 ; Ballantyne, Packer, & Sutherland, 2011) และมีการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่นักท่องเที่ยวต้องได้รับการฝึกความชำนาญและทักษะของร่างกาย ทดสอบสภาพจิตใจ มุ่งเน้นไปที่ความตื่นเต้นขณะทำกิจกรรมนั้นๆ และเป็นการท่องเที่ยวที่นำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมาเป็นองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่ทำหาย (Kaewsuriya, 2002)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวล่องแก่งถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่มีการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ทำหายความสามารถของมนุษย์ มีการนำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมาเป็นองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมที่ทำหายได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน (Handbook of Thailand Tourism Standard, Rafting, 2013) ดังนั้นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวล่องแก่งให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยที่ยั่งยืนนั้นจะต้องพิจารณาปัจจัยด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วนมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบบด้านลบต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การลดของเสีย สังคมและวัฒนธรรมน้อยที่สุด นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน และการดำเนินธุรกิจและ กิจกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการและตัดสินใจต่อรูปแบบการพัฒนา รวมถึงโอกาสในการได้รับการแบ่งปันผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนยาวนานที่สุด

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทล่องแก่ง

แก่ง (Rapid) แหล่งท่องเที่ยวประเภทแก่ง และกิจกรรมล่องแก่ง ตามความหมายของ Division of Attraction Development (2007) คือสถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีแก่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนและมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการ โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การล่องแก่ง การพายเรือ การพักผ่อน และการเดินป่า อาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษา

ธรรมชาติในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติไปด้วย ได้แก่ การดูนก การสำรวจธรรมชาติ การศึกษาพันธุ์พืชต่างๆ เป็นต้น สำหรับกิจกรรมล่องแก่งจะเป็นการล่องเรือยางในสายน้ำที่มีพื้นที่ตื้นน้ำลาดชันมาก มีกระแสน้ำไหลเร็ว และแรงผ่านบริเวณที่มีเกาะแก่งต่างๆ ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวล่องแก่งเป็นการท่องเที่ยวแบบผจญภัยที่อาศัยสายน้ำเป็นการท่องเที่ยวที่สนุกสนานตื่นเต้นท้าทายความสามารถของนักท่องเที่ยว (Division of Attraction Development, 2007)

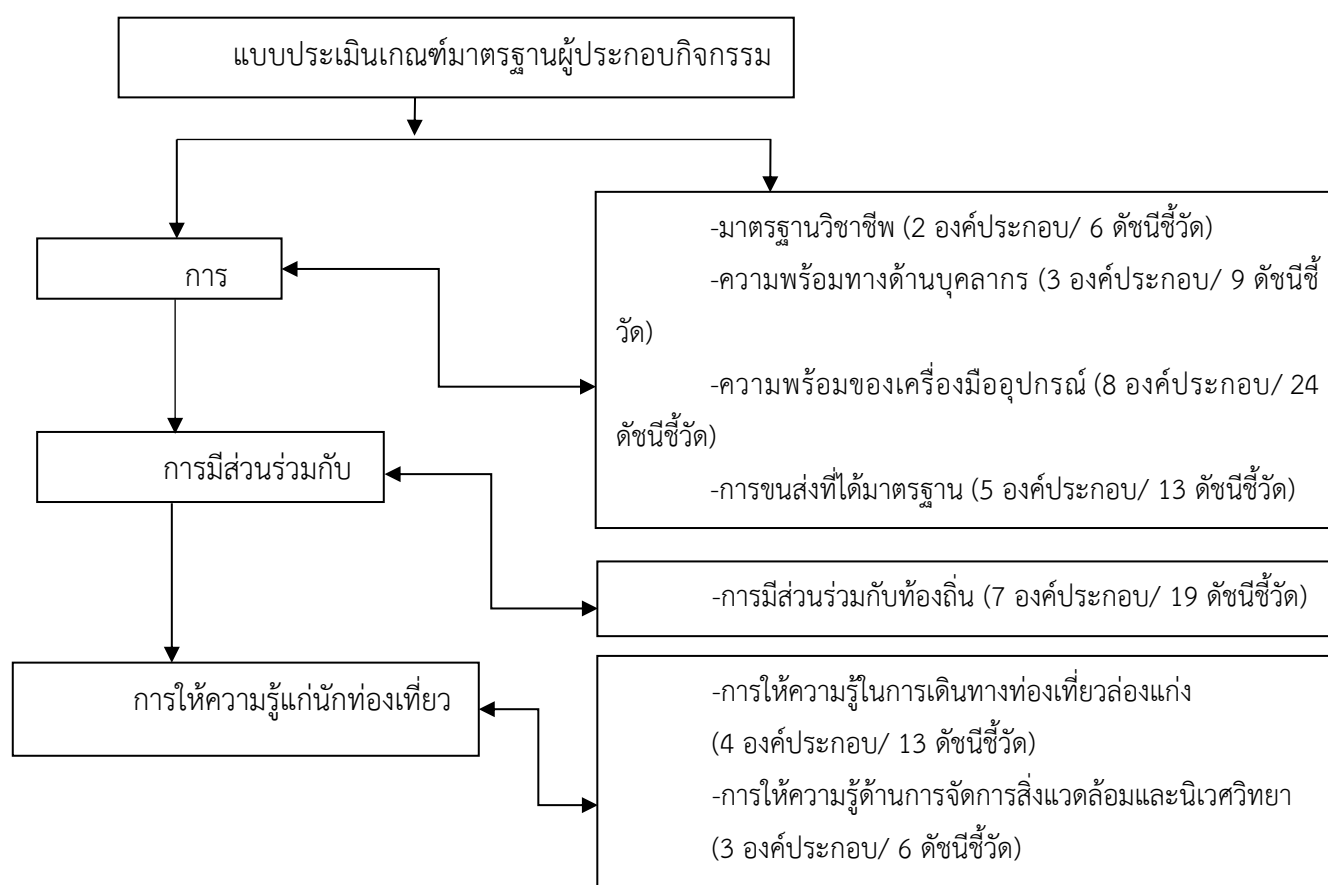
กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยประเภทล่องแก่งตามแม่น้ำสายต่างๆของไทยในอดีตจะไม่ปรากฏเลยเพิ่งเริ่มมาไม่นาน แพที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแพไม้ไผ่ ต่อมาไม้ไผ่ที่ใช้ทำแพหายากขึ้นค่าต่อแพสูงขึ้น ภายหลังมีการนำเรือหางยาวมาให้บริการแทนแพแต่ความนิยมลดน้อยลงไป กิรี กอเรียสนับว่าเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศคนแรกที่บุกเบิกการล่องแก่งโดยการสำรวจลำน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนในปี พ.ศ. 2530 และได้ขออนุญาตจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนจัดตั้งบริษัทการท่องเที่ยวผจญภัยไทยและการพัฒนา (Thai Adventure and Development) ในเดือนธันวาคมในปีเดียวกัน ต่อมาบริษัทได้ซื้อเรือยางลำแรกจากประเทศไต้หวันและเริ่มดำเนินการจัดนำเที่ยวล่องแก่งน้ำปายขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2531 แต่ไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยนักท่องเที่ยวยังคงนิยมทัวร์ป่าและล่องแพไม้ไผ่ทางบริษัทจึงแก้ปัญหาด้วยการขายตรง ประกอบกับการได้รับการเผยแพร่ข้อมูลผ่านนิตยสาร Camping and Tourism และการโฆษณาผ่านรายการอื่นๆทางโทรทัศน์ทำให้การท่องเที่ยวผจญภัยล่องแก่งเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น นอกจากนี้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เข้ามามีบทบาทในการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยมากขึ้น บางแห่งมีกลุ่มอนุรักษ์ต่อต้านเรียกร้องให้เลิกใช้ไม้ไผ่มาทำแพ จึงมีผู้ประกอบการนำเที่ยวได้นำเอาเรือยาง แพยางจากต่างประเทศมาใช้ในการล่องแก่งในเวลาต่อมา ประเทศไทยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนท่ามกลางผืนป่าใหญ่ที่มีความหลากหลายของพืชพรรณไม้ สัตว์ป่า และต้นกำเนิดของเส้นทางสายน้ำที่สำคัญ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมล่องแก่งในประเทศไทยได้แบ่งระดับความยากง่ายของแก่งตามเกณฑ์ American White Affiliation ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็น 6 ระดับตั้งแต่ระดับที่ 1 ง่ายมาก ไปจนถึงระดับที่ 6 อันตราย (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2549) สำหรับพื้นที่กิจกรรมล่องแก่ง ณ บ้านสองแพรก จังหวัดพิจิตรนั้นตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนปรีวรรตถือว่าเป็นพื้นที่ที่กึ่งดัดแปลงทางธรรมชาติ มีแหล่งน้ำสำคัญที่ใช้ในการล่องแก่ง คือน้ำที่ไหลมาจากน้ำตกโดนปรีวรรต ซึ่งเป็นสายน้ำธรรมชาติอยู่ท่ามกลางเทือกเขาสูงตระหง่านและเทือกเขาหยาสูง โดยผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวและชาวบ้านได้กักเก็บน้ำที่ไหลจากน้ำตกโดนปรีวรรตไว้ในเขื่อนที่สร้างขึ้นในหมู่บ้าน การล่องแก่ง ณ บ้านสองแพรก มีระยะทางการล่องยาวประมาณ 5 กิโลเมตร โดยระดับความแรงของแก่งอยู่ที่ระดับ 3 ปานกลาง คือ สภาพแวดล้อมและอุปสรรคโดยเฉพาะกระแสน้ำมีความเร็วเพิ่มขึ้น ปริมาณน้ำมีมากกว่าระดับง่ายมากและระดับธรรมดา แก่งหินขวางทางน้ำทำให้เกิดกระแสน้ำหมุนวน (Eddy) ผู้พายต้องเรียนรู้ทักษะการพายและการบังคับเรือ แต่ผู้พายได้รับความสนุกสนานที่จะบังคับเรือให้หลบหลีกแก่งหินไปตามร่องน้ำที่ต้องการ

แนวคิดมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง

Division of Attraction Development Department of Tourism (2007) ได้ประกาศมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่ง (Rafting Standard) โดยกำหนดใช้เป็นมาตรการในการควบคุมปัจจัยพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมล่องแก่ง เช่น ผู้ประกอบการกิจกรรม พื้นที่กิจกรรม และนักท่องเที่ยว แต่จะเน้นที่ผู้ประกอบการกิจกรรมและพื้นที่กิจกรรม ซึ่งจะเป็ปัจจัยหลักในการควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สนับสนุนการล่องแก่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย ยกระดับความเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบการสู่สากล และเพื่อรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่จัดกิจกรรม จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง (แผนภาพที่ 1) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดการองค์กร 2) การประสานงานกับท้องถิ่น และ 3) การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง โดยมีดัชนีชี้วัดมาตรฐานรวม 8 ตัว คือ 1) มาตรฐานวิชาชีพ 2) ความพร้อมทางด้านบุคลากร 3) ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ 4) มีการขนส่งที่ได้มาตรฐาน 5) การสร้างหลักประกันแก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง 6) การบริหารและจัดการนักท่องเที่ยว 7) การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น และ 8) การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง ซึ่งมีค่าน้ำหนักที่ 63, 17 และ 20 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ รวม 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งการให้คะแนนในการประเมินจะพิจารณาจากความสำคัญของตัวชี้วัดองค์ประกอบของปัจจัยย่อยที่รวมกันอยู่ในปัจจัยหลักแต่ละปัจจัย โดยที่คะแนนของแต่ละดัชนีชี้วัดจะมีค่า 0, 1, 2 หรือ 3 ตามความสำคัญในแต่ละดัชนี วิธีคิดค่าคะแนนทำได้โดยนำคะแนนคูณกับค่าน้ำหนักจะได้เป็นค่าคะแนน จากนั้นนำค่าคะแนนของแต่ละปัจจัยมารวมกัน แล้วเทียบให้เป็น 100% เพื่อจัดระดับมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่งของผู้ประกอบการกิจกรรมและพื้นที่กิจกรรมเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
>90-100	ดีเยี่ยม	★ ★ ★ ★ ★
>80-90	ดีมาก	★ ★ ★ ★
>70-80	ดี	★ ★ ★
>60-70	ปานกลาง	★ ★
>50-60	ต่ำ	★

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนาม (field research) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว (Cross-sectional approach) ดังนั้นการกำหนดขนาดตัวอย่างของการวิจัยจึงกำหนดภายใต้เงื่อนไขความพอเพียงในการวิเคราะห์เนื้อหาและช่วงเวลาที่สามารถเก็บข้อมูลภาคสนามได้ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ประกอบการธุรกิจกิจกรรมล่องแก่งที่หมู่บ้านสองแพรก ตำบลสองแพรก จังหวัดพังงา จำนวน 8 ราย ประกอบด้วย 1. บริษัท ภูเก็ตซีแลนด์ จำกัด 2. บริษัท ไอส์แลนด์ซาฟารี 3. บริษัท เบสราฟติง 4 ยู 4. บริษัท อันดาแอดเวนเจอร์ 5. บริษัท บ้านอิงธารรีสอร์ท 6. บริษัท พังงา ATV แอดเวนเจอร์ 7. บริษัท Suthin Group Rafting Adventure และ 8. บริษัท The Traveler การศึกษานี้ไม่มีการกำหนดขนาดตัวอย่าง ด้วยเป็นการศึกษาตัวแทนผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งทั้งหมด (Census Study)

2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลสองแพรก การวิจัยนี้ใช้การศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 7 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเลือกตัวอย่างของกลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลต้องมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่าสองปี

3. เจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนไพรพรต การวิจัยนี้ใช้การศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 2 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเลือกตัวอย่างของกลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลต้องมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่าสองปี

4. เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว การวิจัยนี้ใช้การศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเลือกตัวอย่างของกลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลต้องมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 2 ปี

เครื่องมือ

การศึกษานี้ใช้เครื่องมือการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร จำนวน 5 ราย เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของคำถาม บันทึกระยะเวลาการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทั้งด้านการใช้ภาษา ความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

2. แบบประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยว ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามแบบประเมินมาตรฐานจากเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550) องค์ประกอบและตัวชี้วัดมาตรฐานกิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย การจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวท่องเที่ยวท่องเที่ยว ซึ่งมียกน้ำหนักรวม 100 %

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ และการประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการศึกษาด้วยการพรรณนา

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวโดยการให้ค่าน้ำหนักและค่าคะแนน ซึ่งการให้คะแนนจะพิจารณาจากความสำคัญของดัชนีชี้วัดองค์ประกอบของปัจจัยย่อยที่รวมกันอยู่ในปัจจัยหลักแต่ละปัจจัย โดยที่คะแนนของแต่ละดัชนีชี้วัดจะมีค่า 0, 1, 2 หรือ 3 ตามความสำคัญในแต่ละดัชนี วิธีคิดค่าคะแนนทำได้โดยนำคะแนนคูณกับค่าน้ำหนักจะได้เป็นค่าคะแนน ดังนี้

นำคะแนนคูณกับค่าน้ำหนักจะได้เป็นค่าคะแนน

$$\text{ค่าคะแนน} = \text{คะแนน} \times \text{ค่าน้ำหนัก}$$

จากนั้นนำค่าคะแนนของแต่ละปัจจัยมารวมกัน แล้วเทียบให้เป็น 100 % เพื่อจัดระดับมาตรฐานกิจกรรมท่องเที่ยวของผู้ประกอบกิจกรรมและพื้นที่กิจกรรมเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
>90-100	ดีเยี่ยม	★ ★ ★ ★ ★
>80-90	ดีมาก	★ ★ ★ ★
>70-80	ดี	★ ★ ★
>60-70	ปานกลาง	★ ★
>50-60	ต่ำ	★

ผลการวิจัย

1.สถานการณ์ปัจจุบันในการจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยประเภทล่องแก่ง บ้านสองแพรก จังหวัดพังงา

สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งที่บ้านสองแพรก ค่อนข้างแออัดและมีแนวโน้มจะเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมาจากจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนเฉลี่ยประมาณ 420 คน ถึง 2,000 คนต่อวันในฤดูกาลท่องเที่ยว กิจกรรมล่องแก่งที่บ้านสองแพรกจะมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการตลอดทั้งปี เช่น ในฤดูกาลท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะเริ่มมาใช้บริการตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวมากที่สุด แต่ในเดือนมกราคม และเดือนมิถุนายนจะมีนักท่องเที่ยวน้อยที่สุด ปัจจุบันบริษัทที่ดำเนินการจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งที่บ้านสองแพรกและจดทะเบียนธุรกิจอย่างถูกต้องมีจำนวนทั้งสิ้น 8 บริษัท คือ บริษัท ภูเก็ตซีแลนด์ จำกัด บริษัท ไอส์แลนด์ซาฟารี บริษัท เบสราฟติง 4 ยู บริษัท อันดาแอดเวนเจอร์ บริษัทบ้านอิงธารรีสอร์ท บริษัทพังงา ATV แอดเวนเจอร์ บริษัท Suthin Group Rafting Adventure และบริษัทThe Traveler โดยมีกิจกรรมท่องเที่ยวหลัก คือ การล่องแก่งและกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ เสริม เช่น รถเอทีวี นั่งช้างและเดินป่า ในจำนวน 8 บริษัท มีจำนวน 2 บริษัทที่เป็นของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนสอง ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะมีบริษัทใหม่ๆ เข้ามาดำเนินการกิจกรรมล่องแก่งเพิ่มมากขึ้น โดยมีเจ้าของเป็นชาวบ้านในพื้นที่ เช่น บริษัทแม่มางลาฟติง แต่อาจจะมีข้อจำกัดด้านพื้นที่เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ถือครองโดยชาวบ้านในชุมชน ดังผู้ให้ข้อมูลจากบริษัทที่ 1 กล่าวว่า “กิจกรรมล่องแก่งบูมมาก เรือยางผมว่ามากกว่าร้อยเพราะว่าเหมือนบริษัทใหญ่ๆอย่าง.....เขาก็มีกันยี่สิบกว่าลำ บางบริษัทนี้มีแค่เก้าลำเอง การ

จัดการด้านประชาสัมพันธ์ท่องเที่ยวที่สองแพรก คือที่คนรู้จักที่นี่ได้เพราะทางบริษัทที่เข้ามาทำธุรกิจล้วนๆ แต่ไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังจากภาครัฐ”

การดำเนินการธุรกิจท่องเที่ยวในปัจจุบัน ผู้ประกอบการมีการนำเสนอขายโปรแกรมกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทท่องเที่ยวที่ค่อนข้างหลากหลายโดยมีการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหลักซึ่งแบ่งเป็นการท่องเที่ยวระยะทาง 5 กิโลเมตร และ 9 กิโลเมตร จากนั้นก็จะมีการผนวกกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น นั่งช้าง ชีรเอทีวี การไรด์ตัว และการเดินป่าไว้ในโปรแกรม ราคาขายโปรแกรมทัวร์มีความแตกต่างกันค่อนข้างสูงขึ้นอยู่กับประเภทกิจกรรมที่รวมอยู่ในโปรแกรมและกลุ่มตลาดลูกค้าเป้าหมาย กล่าวคือ ราคาขายโปรแกรมกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างเดียวนั้นต่ำอยู่ที่ 1,200 บาทต่อคน ถึง 5,000 บาทต่อคน ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่จะขายโปรแกรมการท่องเที่ยวผ่านตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Travel Agent) บางบริษัทจะมีการเซ็นต์สัญญากับบริษัทนำเที่ยวในต่างประเทศโดยตรง และมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Travel Agent) ในรูปของค่าคอมมิชชั่นประมาณร้อยละ 25-50 ของราคาขาย และเงินตอบแทนอื่นๆ (KB: Kick Back) ที่นอกเหนือจากค่าคอมมิชชั่นให้แก่พนักงานขายของบริษัท ในบางกรณีบริษัทท่องเที่ยวจะกำหนดราคาต้นทุน (Net rate) ให้แก่ตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนในรูปของค่าคอมมิชชั่นอีก ซึ่งตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Travel Agent) นั้นๆสามารถกำหนดราคาขายโปรแกรมทัวร์ได้เอง จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวของแต่ละบริษัทอยู่ระหว่าง 30-200 คนต่อวัน ขึ้นอยู่กับส่วนแบ่งทางการตลาด ความพร้อมในการจัดการ เช่น จำนวนเรือยาง พนักงานพายเรือและคุณภาพการให้บริการของผู้ประกอบการ บริษัทหลายแห่งพยายามที่จะควบคุมขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของบริษัทตนโดยคำนึงถึงคุณภาพการให้บริการเป็นหลัก

นอกจากนี้พนักงานในบริษัทที่เป็นพนักงานพายเรือและอื่นๆ เช่น แม่บ้าน แม่ครัว พนักงานขับรถ ร้อยละ 90 เป็นชาวบ้านในชุมชนบ้านสองแพรกและตำบลใกล้เคียง ในจังหวัดพังงา นอกจากนี้บางบริษัทยังมีการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเพิ่มเติมมาทำงานเป็นพนักงานพายเรือ วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการปรุงอาหารจะสั่งซื้อจากนอกชุมชนเป็นส่วนใหญ่ หรือจากจังหวัดภูเก็ต เพราะชุมชนสองแพรกไม่มีสินค้าวัตถุดิบการเกษตร ด้วยชาวบ้านทำสวนยางพาราและสวนปาล์มมากกว่าการปลูกพืชผักสวนครัว ดังผู้ให้ข้อมูลจากบริษัทที่ 7 กล่าวว่า “คนที่เข้ามาทำงานในธุรกิจการท่องเที่ยวที่บ้านสองแพรกมีอายุตั้งแต่สิบหกปีถึงหกสิบปี ซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนประมาณเก้าสิบแปดเปอร์เซ็นต์ที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การปลูกกล้วยเพื่อให้ช้าง เมื่อก่อนเคยมีการปลูกผักในชุมชนแล้วนำมาขายแก่บริษัททัวร์ แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว”

2. การรับรู้มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย ประเภทท่องเที่ยว ณ บ้านสองแพรก จังหวัดพังงา

จากการประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยของบริษัท จำนวน 8 บริษัท ตามองค์ประกอบมาตรฐาน 3 ส่วน คือ การจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว (ตารางที่ 1) พบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีผลคะแนนการประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา อยู่ในมาตรฐานการจัดการในระดับต่ำโดยมีค่าคะแนนอยู่ในช่วงตั้งแต่ร้อยละ 41-59.33 จำนวน 6 บริษัท รองลงมาผู้ประกอบการกิจกรรม

ท่องเที่ยวมีมาตรฐานการจัดการในระดับดี จำนวน 1 บริษัท โดยมีค่าคะแนนร้อยละ 74.661 และมีมาตรฐานการจัดการในระดับปานกลาง จำนวน 1 บริษัท โดยมีค่าคะแนนร้อยละ 67.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง

บริษัท	ดัชนีชี้วัด	คะแนนรวม (300)	ค่าคะแนน (100%)	ระดับ มาตรฐาน	สัญลักษณ์
1	การจัดการองค์กร	81	41	ต่ำ	★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	30			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	12			
	รวมคะแนน	123			
2	การจัดการองค์กร	112	59.33	ต่ำ	★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	30			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	36			
	รวมคะแนน	178			
3	การจัดการองค์กร	136	75.66	ดี	★★★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	46			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	45			
	รวมคะแนน	227			
4	การจัดการองค์กร	106	51.33	ต่ำ	★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	30			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	18			
	รวมคะแนน	154			
5	การจัดการองค์กร	131	67.66	ปานกลาง	★★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	51			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	21			
	รวมคะแนน	203			
6	การจัดการองค์กร	91	44.33	ต่ำ	★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	33			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	9			
	รวมคะแนน	133			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บริษัท	ดัชนีชี้วัด	คะแนนรวม (300)	ค่าคะแนน (100%)	ระดับ มาตรฐาน	สัญลักษณ์
7	การจัดการองค์กร	116	54.66	ต่ำ	★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	36			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	12			
	รวมคะแนน	164			
8	การจัดการองค์กร	130	59.33	ต่ำ	★
	การมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น	33			
	การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง	15			
	รวมคะแนน	178			

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมในบางองค์ประกอบของการจัดการ ดังนั้นการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งจึงมีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็งหากเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานที่พัฒนาโดยสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหลัก เป็นที่น่าสนใจว่าบริษัทที่ประกอบธุรกิจล่องแก่งจำนวน 1 บริษัทไม่ทราบว่าสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวฯ มีการกำหนดแนวปฏิบัติมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่งไว้ ขณะที่บริษัทส่วนใหญ่ทราบข้อมูลแนวปฏิบัติมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่งแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในทุกข้อกำหนดมาตรฐานด้วยข้อจำกัดและเหตุผลทางธุรกิจหรือเจ้าของธุรกิจมีแนวคิดด้านความปลอดภัยที่แตกต่างจากแนวปฏิบัติมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่ง นอกจากนี้ไม่มีบริษัทใดได้รับรางวัลจากการจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่ง ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่งไว้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลจากบริษัทที่ 1 กล่าวว่า “มี บังได้รับประกาศนียบัตรเรื่องการล่องแก่ง แต่ไม่เคยได้รางวัล พนักงานพายเรือจะเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ เรื่องอุปกรณ์ต้องเป็นมาตรฐานหมด เพราะความโหดของลักษณะแก่ง จึงต้องใช้อุปกรณ์ที่มีมาตรฐานเพื่อความปลอดภัย มีบ้างที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติมาตรฐาน ที่มีปัญหาเรื่องลูกทัวร์ที่อายุไม่ถึงแต่ต้องการล่องแก่ง เช่น เด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี ถ้าเราไม่รับลูกทัวร์ก็ไปใช้บริการบริษัทอื่น”

ผู้ให้ข้อมูลจากบริษัทที่ 2 กล่าวว่า “ไม่เคยได้รางวัลค่ะ ไม่ทราบค่ะว่ามีมาตรฐานตรงส่วนนี้ด้วยทางบริษัทก็จะมีกำหนดว่าถ้ามีเรือหนึ่งลำจะมีคนคุมฝีพายสองคนคือหัวท้ายและนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจำนวนสี่คนต่อหนึ่งลำจะไม่เกินหกคนเพื่อควบคุมน้ำหนักตรงส่วนนี้ทางบริษัทจะอนุญาตให้เด็กล่องแก่งได้ตั้งแต่ 5-11 ขวบแต่อยู่ในระยะห้ากิโลเท่านั้น”

ผู้ให้ข้อมูลจากบริษัทที่ 5 กล่าวว่า “จะเป็นในเรื่องของมาตรฐานมันจะเกี่ยวพันกันเรื่องของ ISO 9001 แล้วมาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ปฏิบัติตามมัย บริษัทก็มีบ้างที่ปฏิบัติตามมาตรฐานเช่นกันจะเป็นในเรื่องของการลงทะเบียนนอกจากมาตรฐานนี้บริษัทก็เคยได้รับรางวัล Thailand Touring Award ปี 2000 ซึ่งไม่มีบริษัทอื่นๆที่ได้รางวัลนี้ครับ”

นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าตำบลสองแพรกไม่มีมาตรฐานหรือแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นพิเศษทำให้มีปริมาณน้ำไม่พอเพียงต่อการจัดกิจกรรมในหน้าแล้ง หรือมีปริมาณน้ำมากเกินไปในช่วงหน้าฝน ดังผู้ให้ข้อมูลจากบริษัทที่ 7 กล่าวอย่างน่าสนใจว่า “ไม่มีข้อห้าม ก็อย่างที่บอกว่ามันมีจุดบอดเยอะในเรื่องการประสานงานกับผู้นำชุมชน เช่น อ.บ.ต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนไม่เคยที่จะมีการประชุมตั้งข้อกำหนดอันนี้ขึ้นมาหรือว่าล้มมนาหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงๆแล้วสองแพรกนี้น่าจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ททท. เข้ามาตั้งข้อห้าม ตรวจตราดูแลตั้งข้อกำหนด ถ้าเกิดน้ำป่ามามากควรให้หยุดลงทะเบียน บางบริษัทเขายังไปลงทะเบียนเพราะเขาคิดว่าเขาแน่นพอที่จะผ่านไปได้ทำให้เกิดอันตราย”

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลสองแพรก และเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนไพรบรรทัด จำนวน 9 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกคนไม่ทราบว่าสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้กำหนดแนวปฏิบัติมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมลงทะเบียนไว้ แต่ทุกคนยืนยันว่าทราบแค่เรื่องการจัดการความปลอดภัยของกิจกรรมลงทะเบียนที่ทุกบริษัทจะให้ความรู้นักท่องเที่ยวก่อนลงทะเบียน นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่เหมือนกันว่าปัญหาในการจัดการของบ้านสองแพรกในภาพรวมที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน คือ ปัญหาปริมาณน้ำในการลงทะเบียน ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาเรื่องการจัดการขยะ เชื้อเพลิงกับน้ำและถนนที่แคบ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน พบว่า หน่วยงานของผู้ให้ข้อมูลมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่บ้านสองแพรกน้อย การจัดการกิจกรรมลงทะเบียนประเภทลงทะเบียนที่บ้านสองแพรกไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา แต่ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดพังงามีหน้าที่ดูแลด้านการลงทะเบียน การประชาสัมพันธ์และการตลาดในภาพรวมของจังหวัดพังงา และตำบลสองแพรกจะรวมอยู่ในโปรแกรมประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตลอด

นอกจากนี้ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมลงทะเบียนของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกคนไม่ทราบว่าบริษัทที่ประกอบธุรกิจอยู่ในปัจจุบันมีการจัดการกิจกรรมลงทะเบียนประเภทลงทะเบียนตามแนวปฏิบัติมาตรฐานหรือไม่ และต่างเห็นว่าการตรวจสอบการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติมาตรฐาน ควรอยู่ในความรับผิดชอบและการตรวจสอบของกรมการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ข้อมูล 1 คน แสดงความคิดเห็นว่ารู้สึกกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของกระแสน้ำ เพราะไม่ใช่กระแสน้ำตามธรรมชาติแต่เป็นน้ำที่ปล่อยจากฝายเก็บน้ำ ที่ผ่านมายังไม่เคยมีนักท่องเที่ยวร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพกิจกรรมลงทะเบียนประเภทลงทะเบียนที่บ้านสองแพรก

3. จุดแข็งและจุดอ่อนของการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งบ้านสองแพรก จังหวัด พังงา

จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่าบริษัทที่ประกอบธุรกิจล่องแก่งที่บ้านสองแพรกส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่งในทุกด้านขององค์ประกอบ ดังนั้นการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งมีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานฯ สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง ของการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งบ้านสองแพรก ประกอบด้วย การรักษาคุณภาพและมาตรฐานด้านราคาและการบริการของพนักงาน ความหลากหลายของกิจกรรมที่รวมในโปรแกรม นำเที่ยว สภาพภูมิประเทศที่ตั้งแคมป์ล่องแก่งมีความสวยงาม การรู้ปัญหาและการวางแผนแก้ไขในระยะยาว เช่น การสร้างฝายเก็บน้ำเป็นของตนเอง และการจัดมัคคุเทศก์ของบริษัทดูแลนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง

จุดอ่อน ของการให้บริการ คือ มีการจัดเตรียมเสื้อชูชีพ หมวกนิรภัยที่ไม่ได้มาตรฐาน และมีการจัดเตรียมไม้พายแต่ไม่ครบหรือไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ไม่มีการจัดเตรียมถุงเชือกช่วยชีวิต หรือมีแต่ไม่ได้มาตรฐาน การจัดกิจกรรมล่องแก่งของบริษัทส่วนใหญ่ไม่มีแผนการจัดการความเสี่ยงหรือไม่มีการประชุมพนักงานเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงทุกเดือน ไม่มีการกำหนดขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยวล่องแก่ง ไม่มีการแบ่งนักท่องเที่ยวล่องแก่งตามประสบการณ์กับความยากง่ายของพื้นที่กิจกรรม ไม่มีการแบ่งนักท่องเที่ยวล่องแก่งตามการใช้ภาษาและไม่มีการทบทวนการสื่อสาร รวมทั้งไม่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสายน้ำและกระแสน้ำ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศโดยรอบพื้นที่กิจกรรม และการดูแลรักษา

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจำนวน 9 คน เกี่ยวกับจุดอ่อนของการให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งบ้านสองแพรก จังหวัดพังงาพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เช่น ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 แสดงความคิดเห็นว่า “การบริหารจัดการและการลงทุนอยู่ในการดำเนินการของคนเพียงกลุ่มเดียวคือกลุ่มนักธุรกิจทำให้ขาดการควบคุมคุณภาพและขีดความสามารถในการรองรับของสถานประกอบการเองและแหล่งกิจกรรม” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆเห็นว่าบ้านสองแพรกในภาพรวมไม่มีปัญหาในการจัดการที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน แต่ข้อควรระวังคือเรื่องการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง และปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ประสบปัญหาในการทำการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งของบ้านสองแพรก และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะทำการตลาดในภาพรวมปีละหนึ่งครั้ง อย่างไรก็ตามหากชุมชนยังขาดความพร้อมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะชะลอการประชาสัมพันธ์

อภิปรายผลการศึกษา

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัย ประเภทล่องแก่งเป็นสินค้าการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงจากบริษัทนำเที่ยวประเภทบริการนักท่องเที่ยวขาเข้าจากต่างประเทศ (Inbound Tour Operator) และตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Travel Agent) ภายในระยะเวลาประมาณ 16 ปีที่ผ่านมา กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการกิจกรรมล่องแก่งที่บ้านสองแพรกส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่พำนักที่จังหวัดภูเก็ตระหว่างการเดินทางมาพักผ่อน อภิปรายผลได้ว่า ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตจะเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Tourism) และการท่องเที่ยวทางทะเล (Sea-based Tourism) โดยเดินทางไปท่องเที่ยวหมู่เกาะบริวารของจังหวัดและใกล้เคียงเป็นหลัก ดังนั้นกิจกรรมล่องแก่งจึงเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวทางเลือกที่เพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยวด้านการผจญภัยให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ด้านการพักผ่อน ประกอบกับผู้ประกอบการส่วนใหญ่กำหนดราคาขายของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ไม่สูงนักและกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายอยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยว นอกเหนือจากกิจกรรมล่องแก่ง ส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในระดับสูง ในลักษณะความคุ้มค่าเงินที่จ่ายไป อย่างไรก็ตามพื้นที่ล่องแก่งที่บ้านสองแพรกไม่ค่อยเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทย อาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่พื้นที่ล่องแก่งดังกล่าวเป็นพื้นที่กึ่งดัดแปลงทางธรรมชาติและมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมหากเปรียบเทียบกับพื้นที่ล่องแก่งทางธรรมชาติในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทยที่มีความงดงามทางสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และธรรมชาติและมีการผจญภัยและความท้าทายในระดับการล่องแก่งที่มากกว่า

เป็นที่น่าสังเกตว่าการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตำบลสองแพรกมีแรงผลักดันมาจากนักธุรกิจซึ่งเป็นบุคคลนอกพื้นที่เป็นหลัก โดยที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการธุรกิจด้วยตนเองในระดับที่ต่ำ อภิปรายผลได้ว่า ชาวบ้านในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยว นอกจากนี้บทบาทของชาวบ้านในการจัดการการท่องเที่ยวมีน้อยมากหากไม่รวมบทบาทของการทำงานเป็นพนักงานของบริษัทนำเที่ยวล่องแก่งในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในช่วงระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมาโดยเริ่มจากปีพ.ศ. 2539 ที่มีการเริ่มสำรวจพื้นที่ตำบลสองแพรกโดยบริษัทภูเก็ตซีแลนดนั้น การประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวล่องแก่งมีอัตราที่เพิ่มมากขึ้นก็จริง แต่หากเปรียบเทียบกับอัตราการเติบโตกับจำนวนบริษัทนำเที่ยวจำนวน 8 แห่งที่จดทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวอย่างถูกต้องและให้บริการอยู่จนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของธุรกิจนำเที่ยวล่องแก่งมีไม่สูงมากนัก อภิปรายผลได้ว่าตำบลสองแพรกมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ติดลำคลองที่ไหลมาจากน้ำตกเพราะพื้นที่ดังกล่าวได้มีผู้ประกอบการบางรายในจำนวน 8 รายซื้อที่ดินเป็นของตนเองหรือมีการเช่าที่ดินริมลำคลองจากชาวบ้านในชุมชนเพื่อตั้งแคมป์ล่องแก่งในระยะยาว บริษัทนำเที่ยวล่องแก่งส่วนใหญ่จะตั้งแคมป์ล่องแก่งในหมู่ที่ 1 บ้านทุ่งหრა ตำบลสองแพรก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่ไกลจากน้ำตกโดนปริวรรตที่เป็นแหล่งต้นน้ำที่ใช้ในการจัดกิจกรรมล่องแก่งและมีธรรมชาติที่งดงาม ดังนั้นหากผู้ประกอบการรายใหม่ต้องการเปิดบริษัทนำเที่ยวล่องแก่งและแคมป์เป็นของตนเองอาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ที่ใช้ในการสร้างแคมป์ล่องแก่งที่ควรอยู่ติดลำคลองมากกว่าเป็นพื้นที่ในหมู่บ้านที่ห่างจากลำคลองออกมา

หากเปรียบเทียบพื้นที่ตำบลสองแพรกและสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทท่องเที่ยว กับแนวคิดเกี่ยวกับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยแบบจำลองวงจรชีวิตของบัตเลอร์ (Butler, 1980) จะเห็นว่าวงจรชีวิตของพื้นที่ตำบลสองแพรกและกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่พัฒนาจากสินค้าเข้าสู่ตลาด (Development Stage) เข้าสู่ขั้นสินค้าเติบโตต่อเนื่องเต็มที่ (Consolidation) อภิปรายผลได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวและกิจการการท่องเที่ยวได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคพื้นฐานในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเป็นหลักมากกว่าการขยายตัวตามความต้องการของชาวบ้านในชุมชน และการเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการจัดการควบคุมดูแลที่เหมาะสม โดยการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นเรื่อยๆของบริษัทนำเที่ยว เช่น การมุ่งเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มที่ใช้จ่ายน้อยโดยมีผลกำไรในการทำธุรกิจต่อหัวไม่สูง การใช้กลยุทธ์ด้านการตัดราคาเพื่อให้ได้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการการท่องเที่ยวของตนอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพสินค้าและบริการ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและอาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า บริษัทนำเที่ยวล่องแก่งจำนวนร้อยละ 75 มีผลค่าคะแนนการประเมินมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่งตามเกณฑ์มาตรฐานฯ อยู่ในระดับต่ำในด้านการจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมร่วมกับท้องถิ่นและการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวล่องแก่ง อภิปรายผลการศึกษาได้ว่า แม้กรมการท่องเที่ยวจะกำหนดมาตรฐานพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยซึ่งรวมกิจกรรมล่องแก่งไว้ด้วย โดยเกณฑ์มาตรฐานนั้นเป็นการเน้นการจัดการความปลอดภัยจากกิจกรรมเสี่ยงภัยหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ได้ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน กระบวนการและอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการประกอบกิจกรรมผจญภัย ซึ่งบริษัทที่ประกอบธุรกิจผจญภัยดังกล่าวจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงนั้นซึ่งเป็นความรับผิดชอบของบริษัทโดยตรง แต่บริษัทที่ประกอบธุรกิจดังกล่าวกลับให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบในแต่ละด้านค่อนข้างน้อยโดยเฉพาะด้านอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการประกอบกิจกรรมผจญภัยและการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้อาจมีผลมาจากอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากกิจกรรมล่องแก่งมีน้อยมากตลอดระยะเวลา 16 ปี พื้นที่แก่งเป็นพื้นที่ที่ดัดแปลงและสภาพภูมิประเทศมีความอันตรายน้อยกว่าพื้นที่แก่งตามธรรมชาติ นอกจากนี้การทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยขาดการประสานงานและบูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน ประกอบกับงบประมาณและบุคลากรที่ไม่เพียงพอส่งผลให้เกิดช่องว่างและปัญหาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายระเบียบและเกณฑ์มาตรฐานการประกอบกิจกรรมในพื้นที่ตำบลสองแพรกและพื้นที่อื่นๆของประเทศไทย ซึ่งการขาดมาตรฐานการจัดการที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติอาจนำไปสู่อุปสรรคในการให้บริการและขีดความสามารถในการแข่งขันได้ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพบริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งบ้านสองแพรกบนพื้นฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งที่บ้านสองแพรกได้รับความนิยมสูงจากนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมาใช้บริการกิจกรรมล่องแก่งตลอดทั้งช่วงฤดูการท่องเที่ยวและช่วงฤดูฝนซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวมากที่สุดในเดือนมกราคม และน้อยที่สุดในเดือนมิถุนายน โดยมีจำนวนเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 2,000 คน จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการของแต่ละบริษัทอยู่ระหว่าง 30 -200 คนต่อวันขึ้นอยู่กับความสามารถในการครองส่วนแบ่งทางการตลาด ความพร้อมในการจัดการของผู้ประกอบการซึ่งมีการนำเสนอขายโปรแกรมกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งที่ค่อนข้างหลากหลาย บริษัทส่วนใหญ่ทราบข้อมูลแนวปฏิบัติมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่งแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในทุกข้อกำหนดมาตรฐานด้วยข้อจำกัดและเหตุผลทางธุรกิจหรือเจ้าของธุรกิจมีแนวคิดด้านความปลอดภัยที่แตกต่างจากแนวปฏิบัติมาตรฐานกิจกรรมล่องแก่ง ซึ่งส่งผลให้บริการกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งมีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง นอกจากนี้ชุมชนสองแพรกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนปรีวรรต ไม่ได้กำหนดข้อห้ามของพื้นที่กิจกรรมใดๆทั้งสิ้น จะมีเฉพาะข้อห้ามที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนปรีวรรตประกาศไว้เพื่อใช้กับพื้นที่น้ำตกโดนปรีวรรตเท่านั้น

ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวประเภทล่องแก่งบ้านสองแพรก จังหวัดพังงา อยู่บนพื้นฐานการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจและชุมชนบ้านสองแพรกควรร่วมมือกันกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อบังคับดูแลการประกอบธุรกิจและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นจุดขายของชุมชนทั้งระบบ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลนบปริงที่ดูแลพื้นที่บ้านสองแพรกและสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาควรมีมาตรการควบคุมและกวดขันให้ผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่งปฏิบัติตามมาตรฐานผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง ซึ่งเป็นมาตรฐานการประกอบธุรกิจที่ให้ความสำคัญแก่บุคลากร กระบวนการ และอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการประกอบกิจกรรมล่องแก่งซึ่งเป็นกิจกรรมผจญภัย รวมถึงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ชุมชนตำบลสองแพรกอย่างจริงจังและมากขึ้น

2. บริษัทนำเที่ยวล่องแก่งควรให้บริการโดยมุ่งเน้นความพร้อมทางบุคลากรที่มีทักษะในด้านต่างๆอย่างเหมาะสม เช่น ทักษะการพายเรือยางและการบังคับเรือ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา ความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์ในการล่องแก่งที่มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและได้มาตรฐานระดับชาติเป็นอย่างน้อย การบริหารและการจัดการนักท่องเที่ยวเพื่อลดโอกาสเสี่ยงในการจัดกิจกรรมและเพิ่มความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และการสร้างหลักหลักประกันแก่นักท่องเที่ยวล่องแก่งโดยมีประกันภัยการเดินทางและการประกอบกิจกรรมล่องแก่ง นอกจากนี้ผู้ประกอบการควรใช้แนวคิดสีเขียว (Green concept) ในการบริหารกิจกรรมล่องแก่ง โดยคำนึงถึงการรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม คุณภาพความสะอาด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ

3. ชุมชนตำบลสองแพรกต้องมีความเข้มแข็งในการปกป้องชุมชนและกำหนดกฎกติกาในการดำเนินธุรกิจแก่ผู้ประกอบการกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกประเภทและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงข้อควรปฏิบัติของนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแก่ชาวบ้านในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้เขียนขอขอบคุณคณะกรรมการบริการและการท่องเที่ยวที่ได้กรุณาสับสนุนทุนในการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นที่มาของบทความนี้และส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้ศึกษามีความรู้เพิ่มเติมและตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

บรรณานุกรม

- Ballantyne, R., & Packer, J. (2011). Using tourism free-choice learning experiences to promote environmentally sustainable behaviour: The role of post-visit 'action resources'. **Environmental Education Research** 17 (2) : 201–215.
- Ballantyne, R., Packer, J., & Sutherland, L. A. (2011). Visitors' memories of wildlife tourism: Implications for the design of powerful interpretive experiences. **Tourism Management** 32 : 770-779.
- Balmford, A., Beresford, J., Green, J., Naidoo, R., Walpole, M., & Manica, A. (2009). A global perspective on trends in nature-based tourism, **PLOS Biology** 7 (6), [Online]. Retrieved March 3, 2013. From <http://www.plosbiology.org>.
- Beedie, P., and Hudson, S. (2003). Emergence of mountain based adventure tourism. **Annals of Tourism Research** 30 (3), 625-643.
- Bell, S., Simpson, M., Tyrväinen, L., Sievänen, T., & Pröbstl, U. (2009). **European forest recreation and tourism: A handbook**. London: Taylor and Francis.
- Bentley, T.A. and Page, S.J. (2001). Scoping the extent of Adventure Tourism Accident, **Annals of Tourism Research** 28 (3), 705-726.
- Black, R., & Crabtree, A. (2007). **Quality control and certification in ecotourism**. Willingford: CAB International.

- Boyle, S., Joham, C., & Abdullah, A. B. M. (2012). The Hong Kong Arts Festival and Cultural Activity Choices. **International Review of Business Research Papers** 8 (4), 131-143.
- Buckley, R., Zhong, L. S., Cater, C., & Chen, T. (2008). Shengtai luyou: Cross-cultural comparison in ecotourism. **Annals of Tourism Research** 35 (4) : 945-968.
- Buckley, Ralf. (2009a). **Ecotourism: Principles and practices**. Wallingford: CAB International.
- Carter, R.W., & Beeton, R.J.S. (2004). A model of cultural change and tourism. **Asia Pacific Journal of Tourism Research** 9 (4), 423-442.
- Carter, R.W., & Beeton, R.J.S. (2008). **Managing cultural change and tourism: a review and perspective**. In B. Prideaux, D.J. Dallon T., & K. Chon (Eds.) *Cultural and Heritage Tourism in Asia and the Pacific* (pp.134-156). London: Routledge.
- Chareanpunsirikul, S. (2001). Notes for a lecture on Introduction of Tourism. Social and Cultural Impacts Of Tourism [In Thai]. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Chuetaharn, S. (2004). The ecotourism management of Thai-style homestay at Plai Pongpang Sub-district, Ampawa District, Samut Songkhram Province [In Thai]. Published Master's thesis, Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Department of Tourism Ministry of Tourism and Sports. (2014). Summary of Tourist in January – December 2013 [In Thai]. Retrieved March 14, 2014, from <http://tourism.go.th/uploads/Stat/22950.pdf>
- Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation Wildlife Conservation Office. (2006). [In Thai]. Retrieved August 4, 2012, from <http://www.web3.dnp.go.th>
- Division of Attraction Development Department of Tourism. (2005). Handbook of Evaluation of Ecotourism Quality [In Thai]. Retrieved March 15, 2014 from <http://tourism.go.th/uploads/Standard /2123.pdf>
- Division of Attraction Development Department of Tourism. (2013). Handbook of Thailand Tourism Standard, Rafting [In Thai]. Retrieved February 11, 2014, from <http://www.tourism.go.th/uploads/Standard/ 626.pdf>
- Eja, E., Otu, J., Agbor, E., & Samuel, E. (2013). Community Leadership and Attitude to Impact of Ecotourism Development in Cross River State. **Journal of Studies in Social Sciences** 3 (2), 151-163.

- Evans, S. (2003). **Quest for adventure and profit**. Unpublished paper on development of adventure tourism amongst UK tour operators.
- Fennell, D. (1999). **Ecotourism: An introduction**. London: Routledge
- Fennell, D. A., & Dowling, R. K. (Eds.). (2003). *Ecotourism policy and planning*. CABI.
- Fredman, P., & Sandell, K. (2009). **“Protect, preserve, present”- The role of tourism in Swedish National Parks**. In: F. Warwick & C.M. Hall (Eds), *Tourism and National Parks. International Perspectives on development, histories and change*. Abingdon: Routledge, Contemporary Geographies of leisure, Tourism and mobility.
- Fredman, P., & Tyrväinen, L. (2010). Frontiers in Nature-Based Tourism. **Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism** 10 (3), 177-189.
- Gold Coast City Council (2007). **Special interest tourism**. Retrieve January 11, 2007, from http://www.goldcoast.Qld.gov.au/attachment/tourism/ts_part3_12.pdf
- Hudson, S., ed. (2002). **Sport and Adventure Tourism**. USA: Haworth Hospitality Press.
- Kaewsuriya, R. (2002). The Tourism in the 21st Century [In Thai]. ECOTOURISM NETWORK Newsletter. November (13)
- Karant, K. K., & DeFries, R. (2011). Nature-based tourism in Indian protected areas: New challenges for park management. **Conservation Letters** 4 (2), 137-149.
- Lawton, L. & Weaver, D. (2001). **Nature-based Tourism and Ecotourism**. In B. Faulkner, G. Moscardo & E. Laws (Eds.). *Tourism in the 21st Century: Lessons from experience* (34-48). New York: Continuum.
- Manager online. (2012). Eco Adventure Tourism. Retrieved from <http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9490000099110>. [In Thai]. Retrieved August 08, 2012
- McCarthy, P. & Whiriskey, J. (2006). **Adventure Tourism. Fact Sheet No. 55**. Retrieved from http://www.teagasc.ie/ruraldev/docs/factsheets/55_adventure%20tourism.pdf
- Mihalic, T. (2006). Nature-based products, ecotourism and adventure tourism. In D.Buhalis & C. Costa (Eds.), *Tourism Business Frontiers- Consumers, Products and Industry*. Oxford: Elsevier Butterworth- Heinemann.
- Ministry of Tourism and Sports. (2011). The National Tourism Development Plan in 2012-2016 [In Thai]. Retrieved February 12, 2014

- Office of the Permanent Secretary. (2012). Thailand Tourism Statistic. Retrieved from <http://secretary.mots.go.th>. [In Thai]. Retrieved August 04, 2012
- Piyaworatham, P. (June 3, 2010). Interview.
- Prapuetkit, S. (2010). An Evaluation of Attraction Site In Amphur Muang Chanwad Trad To Create The Ecotourism Route [In Thai]. Published Master's thesis, Srinakharinwirot University.
- Reimer, J. K., & Walter, P. (2013). How do you know it when you see it? Community-based ecotourism in the Cardamom Mountains of southwestern Cambodia. **Tourism Management** 34, 122-132.
- Rungtawanruengsri, S., et al. (2010). The Assessment of the Potentials of Community-Based Eco-tourism Management: A Case Study of Phuphaphet Cave and Jedkot Cave Tambon Palmpattana, Amphoe Manang, Changwat Satun. Office of the Higher Education Commission. Bangkok
- Saeng-Arun, S. (2005). Ecotourism [In Thai]. Retrieved June 30, 2011, from http://www.dnp.go.th/NPO/html/Tour/Eco_Tour.html
- Santasombat, S., et al. (2001). Ecotourism, Cultural Diversity and Natural Resource management [In Thai]. Chiang Mai: Biodiversity and Indigenous Knowledge Studies Center for Research and Sustainable Development. Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University
- Sawetserni, S. (2013). Tourism Authority of Thailand (TAT) set up tourism target for 2014 reached to 2 trillion Baht – foreign tourists will visit Thailand 28 million. Retrieved March 14, 2014, from http://www.thanonline.com/index.php?option=com_content&view=article&id=190173:-57-2-28-&catid=176:2009-06-25-09-26-02&Itemid=524#.UyKscYW_P_w
- Shephard, G., and Evans, S. (2005). **Adventure Tourism- Hard decisions, soft opinions and home for tea: adventure on the hoof**. In M. Novelli (Ed.). *Niche Tourism – Contemporary issues, trends and cases* (pp. 201-212). Oxford: Elsevier Butterworth-Heinmann.
- Sriworapot, K., et al. (2009). Approach in Developing Adventure Tourism Activity on Chaweng Beach, Koh Samui District, Suratthani [In Thai]. Published Master's thesis, Naresuan University . Retrieved February 12, 2014 from http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf

- Subbiah, K., & Kannan, S. (2012). The Management Strategies of Ecotourism Development in Papua New Guinea. **International Journal of Economics Business and Management Studies** 1 (3), 114-120.
- Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S., and Pomfret, G. (2003). *Adventure Tourism. The New Frontier*. Oxford: Butterworth-Heinmann
- Thailand Institute of Scientific and Technological Research. (2006). Project of development for Tourism Activities [In Thai]. Bangkok: Thailand Institute of Scientific and Technological Research
- Thailand Institute of Scientific and Technological Research. (2006). Development of Rafting Standard [In Thai]. Bangkok: Thailand Institute of Scientific and Technological Research
- Thailand Press Release. (2018). Tourist Statistics (New High) [In Thai]. Retrieved October 08, 2018, from <https://www.ryt9.com/s/prg/2768339>
- The Ministry of Tourism and Sports. (2017). The Second National Tourism Development Plan (2017 - 2021). Retrieved October 08, 2018, from https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_20171130140746.pdf
- Tourism Authority of Thailand. (2002). The National Eco-tourism Action Plan [In Thai]. Retrieved March 20, 2014, from <http://www.ryt9.com/s/cabt/247616>
- Tourism Council of Thailand. (2017). Thailand Tourism Confidence Index [In Thai]. Retrieve October 08, 2018 from http://www.thailandtourismcouncil.org/wp-content/uploads/2018/01/AW_TTCI_2017-04_20180105-single.pdf
- United Nations World Tourism Organization. (2009). **World Tourism Organization. Tourism Highlights**, Edition 2009. Retrieve February 8, 2013, from http://unwto.org/facts/eng/pdf/highlights/ UNWTO_Highlights 09_en_LR.pdf.
- Weaver, D.B., & Lawton, L.J. (2007). Twenty years on: The state of contemporary ecotourism research. **Tourism Management**, 28, 1168-1179.